

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. — fill.
Vidéken: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

FELÉLŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

SZÉKELY IMRE.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főtér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Őszi gondok.

— szeptember 27.

Rohamosan megyünk a télnek. Vagy talán a tél jó vágatva felénk. Bármint legyen is, tény, hogy havasaink már is fehérben csillognak s habár föltehető, hogy még megvedlenek, figyelmeztetésül ez is elég arra, hogy a hosszú tel követelményeire gondoljunk.

Ma még talán elfogadhatjuk a budapesti polgármester meghatározását, hogy éhinség nincs, csak drágaság van, de ha a tél ily korai beköszöntéssel és szigorúsággal fenyeget, akkor sok idő telik bele, hogy az inség is ránk zudul, már pedig minden emberi józan gondolkodás azt tanácsolja, hogy megelőző intézkedésekkel siessünk a bajok elé. Drágaság már volt eddig is, a rossz termés nélkül is. Már akkor is mindegyre fölcsózlalt és intézkedéseket sürgetett a sajtó. De a hatóságok nehézkesekek s csodálatosképp ép az ily dolgokat kezelik könnyedén, holott ép ezeknek van a legnagyobb és a legveszedelmesebb társadalmi kihatásuk. Ha már most ez a különben is létezett drágaság

a rossz esztendő miatt emelkedik s a téli munkaszünet, keresethiány és megszorodó szükségletek következtében talán az éhinségig fokoztatik, jóformán el se képzelhetjük a bekövetkező állapotokat. Az éhes gyomor mindenre képes, a nyomor nem fontolgat és nem alkudozik.

A drágaság és esetleges inség ellen való védekezést mulhatlanul szükségesnek tartjuk, mert a baj általános s ha csak a kis existenciákat fenyegetné, akkor is indokolt volna, annál több ok szól mellette így, mikor a társadalom minden rétege érdekelve van. Ezért nem szeretnők, ha a hatóságok fejei a fővárosi polgármester példáját követnék, aki ép most megy szabadságra, mikor legtöbb a tennivaló, mintha csak a bajok elől futamodnának meg.

Természetes, hogy a megélhetési viszonyok általában a városokon mindig nehezebbek s így a mindennapi szükségletekre vonatkozó cikkek drágulásának hatása is ily helyeken fokozottan érezhető. De másfelől az is kétségtelen, hogy a városi nép igényei között sok olyan

van, mely nehezebb viszonyok közt félretehető s a bajok egyik nagy oka ép abban van, hogy kevesen tudnak, még kevesebben akarnak lemondani. Részint a társadalmi balitéletek, melyek rabjaikká tettek, részint a megszokás kormányozzák belső és külső életünket s nem gondoljuk meg, hogy a drágaságnak részben mi vagyunk okai, akik a spekuláció oltárán is készek vagyunk áldozni, de le nem tudunk mondani, holott egy kis lemondás, egy kis összehuzódás mindjárt sokat lendítene az állapotokon. Azonban e helyett ellenkezőleg fizetésjavítást, drágasági pótlékot, rendkívüli mellékjövedelmeket és munkabéremelést, szóval: mind oly dolgokat követelünk, melyekkel igényeinkben lépést tarthatunk. A spekuláció pedig, látva, hogy mi tűzön-vizen át versenyezzünk vele, ahelyett, hogy megállásra és visszatérésre kényszerítenők, duzzadt vitorlákkal szeli a levegőt.

A drágaság megoldásának titka közvetítés mérséklésében és helyes megoldásában rejlik. Ebben pedig mi rendesen az u. n. „kofarendszer“ üldözésére szorítokozunk s azt

Őszi-órsza.

Írta: Nagy Olivérné Kvassay Annuska.*)

Kató az ablaknál ül himzésével és kibámul a pusztá kertbe. Csendesesen permetezik az őszi eső, kihalt az egész mindenség. A szél egy pár arva, fehér őszirózsát hímbe ide-oda... Olyan szánalmasan, elhagyatottan néznek ki, szinte jó volna őket letépní és bevinni a meleg szobába.

— Szegény kis virágaim, — sóhajt a leány — mennyire hasonlítok hozzám... Talán azért is szeretlek titeket olyan nagyon.

A másik szobából nehéz, száraz köhögés hallatszik; ez is úgy beleillik a szomorú őszi hangulatba. Kató a munkája fölé hajol és öltöget szorgalmasan... Sietnie kell vele, mert nagyon sürgős. Majd leteszi a tűt — már kezd sötétedni — és körülnéz a szobában.

— Csupa virág — mondja mosolyogva — akár csak tavasz lenne. Igen, az én édes kis növényeim nem feledkeznek meg az ő Kató néniükéről.

Ma van október harmadika, az ő születésnapja.

— Istenem, hogy telik az idő — sóhajt szomorúan. — Vén leány! — Gondolja csendes rezignációval.

*) Mutató szerzőnek most megjelent novellakötetéből.

Odamegy a tükörhöz, belenéz, gondosan vizsgálja minden egyes vonását... Hiszen ő még elég fiatalnak látszik, még nincs vén leány típusa. Ha akarna, még most is férjhez mehetne... De nem, minek szerelem nélkül, azért, hogy asszony legyen? Nem, soha. Becsületes lelke, erős jelleme visszariad az ilyen számításától. Pedig mennyire megnyugtató ezzel azt a köhögős öreg embert, az édes apját, milyen elégedetté tenné az anyját és boldoggá egy férfit — de erre nem akar gondolni.

A ház másik szárnyából, ahol a fivére lakik, idehallatszik a nevetés, sikongás. Az eső elállt és a gyermekek kifutottak a tornácra. Mindegyiknek a kezében egy-egy papirhajócska volt és azokat a pataokban folyó esővízre bocsátották. Nagy a boldogság, midőn a két gyenge alkotmány megindul a sebesen folyó vízen.

— Ta Andor — kiabál Lenke — nézd, hogy usznak, egyenesen a Dunába mennek!

— Bobó, de pirinyó az eszed, látszik, hogy leány vagy — mondá a fiu némi megvetéssel — már hogy uszhatnak a Dunába, hisz a kerítésnél megakadnak, azután meg el is áznának addigra.

— Nem kell engem mindjárt lenézned — durcászkodik a kislány — azért, mert iskolába jársz, még nem kell büszkélked-

ned... Különben is megyek és megkérdem Kató nénit, ő nagyon okos, mindent tud... —

— Boldog gyermekek — tűnődik Kató — csak még egyszer gyermek lehetnék! És hogy ragaszkodnak hozzám, mint az édes anyjukhoz.

Nem is csoda, hisz ugyszólván ő nevelte őket.

Hány éjjelt szentelt nekik, hogy felváltva a gyengélkedő anyát. Ő tanította járni, beszélni, velük foglalkozott szüntelen.

— A sors már úgy akarja, — gondolta magában — hogy a testvérei gyermekeiben lelje fel azt a boldogságot, amely előle el van zárva... De miért tagadja meg épen tőle a sors, miért kellett neki csalódní, mikor anyira imádja a családi tűzhelyet? Neki sohasem lesz igazi otthona.

Eszébe jut egész múltja, csupa lemondás volt. Nem lehetett azé, akit szeretett. Még most is látja szeméi előtt azt a daliás főhadnagyot, amint esténként sétálgatott az ablak alatt — már akkor is itt iaktak — és Kató, hej, de sokszor nézett ki az ablakon. Később járatos lett a házukhoz. A szülők ugyan nem nézték valami jó szemmel, de hát főhadnagya volt a bátyjának, aki akkor szolgálta az önkéntesi évet és bizony alaposan rászorult a protekcióra.

A „Hungária kávéház“

zenekara által. Kitűnő italok, hideg büffet,

a helybeli és vidéki intelligenzia találkozó helye, hol minden kedd, csütörtök szombat és vasárnap **Zene-estély tartatik**

saját termésű boraim. — Kiváló tisztelettel

felváltva **RÁCZ KÁROLY és MAGYARI TESTVÉREK** • **Weichinger Károly.**

hisszük, hogy ha az elővételi tilalmat szorgalmazzuk, mindent megtettünk. Pedig már megtanulhattuk volna, hogy az elővásárlás meg se akadályozható, mert a városok erre vonatkozó szabályrendeleti javaslatait a kormány a forgalom szabadságára hivatkozással nem hagyta jóvá. S ennek különben se volna meg a várt hatása. Ellenkezőleg: mentől inkább drágítanak a piacot. Ezt könnyen beláthatják, ha a dolog gyakorlati ágát vesszük. Tegyük fel, hogy tilos az elővásárlás. Mi következik ebből? Az, hogy a kofa, aki eddig a város területén vásárolt, falukra megy s ott szedi össze az élelmi czikkeket, s miután így a beszerzés neki többre került, még drágábban fog árusítani. Az eladó mindig kapva kap a közvetítőn, mert ez rendszerint tömegesebben vásárol az egyes háztartás vezetőjénél s ezért rendszerint árengedményt is tesz, csak hogy gyorsabban végezhesen, a saját dolgaihoz időt nyerhessen. Ezért látjuk, hogy a közvetítő kereskedelem napról-napra terjed s ma már nem ritkaság, hogy gabonától kezdve az utolsó tojásig mindent ügynökök vásárolnak össze a helyszínén, úgy, hogy a gazda akár ki se tegye a lábát a faluból, otthon is tudhat minden termésén.

Lássunk tehát tovább a kofarendszernél s aprólékos kritizálás helyett oly megoldási módokat keressünk, melyek kihatásukban megközelítik a czélt s így

megérdemlik, hogy a városi hatóságok foglalkozzanak vele.

E pontnál a termelők értékesítő szövetkezetére gondolunk, melyek egy kis utánjárással minden nagyobb város vidékén megvolnának alakíthatók és a melyek a városokban szervezendő elárusítási raktáraikkal előmozdithatnák az illető piacok egészséges áralakulását anélkül, hogy a tisztességes polgári hasznot kockáztatnák. — Csak a városok és vidékiek hatóságainak és részben társadalmának kellene összefogniok s nem kételkedünk, hogy a kérdés minden nagyobb nehézség nélkül megvolna oldható. Lassanként a nyersterményeknek ez elárusítási raktárait ki lehetne egészíteni a városi iparososztály czikkeivel, hogy egyfelől a városi fogyasztó egy helyen kezeügyében találja minden szükségletét, de főként, hogy ily módon mintegy viszonzásul a vidéki közönség is kényelmesebb és olcsóbb beszerzési forráshoz jusson. Így az érdekek kölcsönösen megközelítenének s idővel elérnők azt, hogy mind a városi, mind a vidéki fogyasztók kevesebb fáradsággal és költséggel elégíthetnék ki szükségleteiket, mert a közvetítő üzlet oly versenyt találna maga előtt, melylyel kénytelen volna számolni. — Csak a mi életrealitásunk és utánjárásunkon fordul meg az egész.

A kartelek törvényesítése.

— szeptember 27.

A kartelek ipari vállalatok közös meg-egyezése az iparcikkék egységes árára vonatkozólag. A törvény ezt mindeddig úgy tekintette, mint a fogyasztó közönség kiaknázására irányuló rosszindulatu szövetkezést, és éppen ezért eddig törvényes védelemben a kartelet nem részesítette.

Most azonban egyet fordult a kőponnyeg és a törvény a kartelet a törvényes szankezióval akarja ellátni, — igazabban pedig törvényes védelem alá helyezni, — mint valami ártatlanul üldözött intézményt. Most készül a törvény a kartelekéről, amelynek eredménye a kartelek törvényes védelmezése lesz.

Hogy iparunk pang, azt mindenki elismeri. Mindenki szükségét érzi annak, hogy az ipart nagy lendületnek kell indítani. Ezt a czélt kellene szolgálnia minden ipartörvényünknek és erre a czélra kellene új törvényeket hozni.

Most vizsgáljuk meg azt, hogy vajjon a karteletörvény ezt a czélt elő fogja e mozditani?

A karteletnek csak ott van meg a létjogosultsága, ahol ipari tultermeléssel állunk szemben. Ahol az ipar annyit produkál, hogy azt az ország maga elfogyasztani nem képes. A kínálat tehát ilyen helyen sokkal nagyobb, mint a kereslet és így az illető iparcikkék ára természetesen mindinkább süllyed elannyira, hogy esetleg az illető iparág tönkrejutását eredményezheti. — Hogy az iparág tényleg ne jusson a tönk szélére, arra jó a kartelet. A termelők megegyeznek az ipartermék árában és mindnyájan ugyanazon áron adják áruikat és ez által meggátolják azt, hogy termékeiknek ára csökkenjen, hogy az iparág tönkrementjen. Itt tehát a kartelet helyes, sőt fontos intézmény, olyan országban azonban, ahol az ipar fejletlen, ahol a gyárak nem képesek a fogyasztók szükségleteit fedezni, ahová külföldről kell iparcikkéket importálni ott a kartelet csak meggátolja a tisztességes versenyt az ipar-

A kis városban összesugtak-bugtak, nem lesz ennek jó vége. Mit akar ez a lány, hiszen nincs kauziója? A papája ugyan pénzügyigazgató, de a házon kívül nincs egyebe... [És hozzá még négy gyermek! A házat a legjobb akarattal sem lehet tizenöt-ezernél többre becsülni.

Hogy mit akar? Ezt maga sem tudta a szegény leány; csak szeretett az ő 18 éves kis szívével és másra nem is gondolt. Azt sem bánta volna, ha az ideálja leveti az uniformist és postatiszt lesz, ez is jó, csak a felesége lehessen; nem törődött, hogy miből fognak megélni — mert szerette.

A főhadnagynak is tetszett az elegáns, csinos leány, de nem annyira, hogy érette az uniformistát feláldozza. Ezt meg is mondta Katóknak egy szép tavaszi estén, amint együtt sétálgattak a keriben, az illatos jázminbokrok mellett.

— Én szeretem magát, édes Katókám, de maga okos kislány, beláthatja, hogy nem vehetem el, a legjobb akarattal sem... Hígyje el, csakis a javát akarom, mikor nem lánczolom magamhoz a nyomorúságba. Adósságom is van, miből élénk meg?

— Én is fogok dolgozni! — Kiáltott a leány lelki sájt arczal. — Olyan édes az, fíradai azokért, akiket szeretünk; tanítónő leszek, úgy kerésem meg a kenyeremet.

— Nem, édes Katóka, ezt az áldozatot nem fogadhatom el magától... Felejtse el! Felejtse el! Mintha ez olyan könnyű volna. Szegény kis vergődő galamb, ugra sirt, nem jajgatott, de érezte, hogy ez volt első és utolsó szerelme.

Egy héttel később jegyezte el a főhadnagy Kató legjobb barátját. Ez nem is volt olyan szép, mint Kató, nem is volt olyan szellemes, de az apjának egy kitűnő forgalmu vaskereskedése és három nagy emeletes háza volt a piacon.

— Igen, ma van tizenhat éve, hogy azok megesküdtek — suttogja könnyes szemekkel — a sors gunyja, hogy éppen a születésnapomon történt.

Még most is maga előtt látja azt a napot. Akkor is ilyen szomorú, esős volt az idő. Ő, Kató, az ablakból nézte a hosszú kocsisort, amint a templom felé kanyarodott... Neki is ott kellett volna lennie, de nem ment, azt mondta, hogy beteg. A testvérét, az akkor felesperedett Marcsát küldte el maga helyett. Ott állt az ablaknál sokáig — és mikor az utolsó kocsi is eltűnt szemei elől, sirva borult a pamlagra. Siratta elvesztett boldogságát...

Majd jött egy másik, jóra való, tehetséges ember, tanár volt a gimnáziumban. Ez szerette a leányt, úgy, ahogy csak komoly férfi szerethet... Meg is kérte a kezét, de Kató azt mondta, hogy ő nem megy férjhez. A szülei haragudtak rá, szemrehányásokkal illették, hogy mit akar, kire vár, ők nem élnek örökké, mi lesz belőle? Erre a lány azzal felelt, hogy tanult éjjel-nappal. Tanítónői oklevelet szerzett... Nemsokára ki is nevezték a polgári iskolához.

A férfi csak várt szívós kitartással, a szerelmes emberek hiu reményével áltatta magát; talán mégis megunja Kató a dolgot és hozzá megy, — de ő megmaradt szándéka mellett.

Az évek teltek. Huga, az öt évvel fiatalabb Marcsa is férjhez ment, majd a bátyja, a törvényszéki bíró házasodott meg, hozott egy csinos, vagyonos asszonykát Pestről... És benépesedett a ház, jöttek a gyerekek. Marcsának három, a bátyjának kettő... Kató most már ezeknek élt, ő készítette az összes gyermekkelengyét. Majd férjhez ment Sári, a legfiatalabb, most lesz két éve. Oda készül az a sok himzés, amin Kató oly lázasan dolgozik.

Az ajtó hirtelen megnyílik, az anyja lép be könnyes szemekkel, kezében egy sürgönyt lobogtat.

— Sárinak fia van — kiáltja örömmel — mégis csak boldogság, ha az embernek féltucat unokája van. Siess a himzéssel Kató, holnap reggel indulok, magammal akarom vinni!

— Igen anyám, meg lesz, ha egész éjjel is főt kell maradnom, hadd örüljön Sári. Ez a vén leány sorsa — sóhatja — mindenkinek örömet szerezni, csak nekünk nem jut belőle egy parányi sem. Egy forró könnyesepp hullott a kezére.

Az anya kimegy, ő ismét egyedül van, egészen besötétedett. Eszébe jut a sógornöje és a gyermekek. Milyen különös, még ma nem gratuláltak neki; máskor mindig ők az első s az idén elmaradtak. Mi lehet az oka? Ő nem bántotta meg Margitot.

Tépelődéseit hangos beszéd zavarja meg. Nyílik az ajtó, belép Margit a gyermekekkel. Világos ruhájában, két kis gyermekét kézen fogva, olyan, mint a tavasszú tündére, az igazi ifjúság.

— Bocssás meg édes Katókám, hogy elfeledkezünk a születésnapodról — kezdé az ő behizelgő hangján — de annyi dolgom volt ma, nem jutottam hozzá, hogy átjöjjelek; most akarom pótolni mulasztásomat... No gyerekek, adjátok át a virágot Kató néninek.

Az apróságok örömmel futnak a kitért karokba és átnyujtanak egy nagy csokor fehér őszirózsát.

— Az én jelképem — suttogja fájdalmasan a leány — én is már csak őszirózsá vagyok!

nak ez általi fejlődését és csak a fogyasztók kiszípolozását czélozza.

Ilyen országban tehát a kartelnek létjogosultsága nincsen.

Magyarország az utóbbiakhoz tartozik. Nálunk sajnos, tultermelésről egyáltalában nem lehet szó, sőt ellenkezőleg, az ipartermékek a belső szükségletnek csak egy harmadát képesek fedezni. A többi, a szükséglet kétharmad részét külföldről, legnagyobb részt Ausztriából hozzák be. Mert Ausztriában meg, ellentétben Magyarországgal, óriási az ipari tultermelés. Közös vámterületünk mellett aztán Ausztria hozhatja be legkényelmesebben hazánkba áruait, és innen van az, hogy Magyarország az osztrák ipar előmozdítására igen alkalmas terrenum.

Magyarországon tehát a kartelnek előnyös, iparfejlesztő következményei nem lehetnek, a kartel tehát itt nem valami hasznos intézmény, és így az a törvény védelmére egyáltalában nem méltó. Ellenben Ausztriában, ahol az ipar tulsokat produkál, a kartelnek egészséges befolyása van az iparfejlődésre, ott tehát a kartel törvényes védelme is üdvös volna az iparra. A kartel-törvény tehát nálunk ma teljesen indokolatlan.

Kisérjük csak figyelemmel a magyar karteleket. Magyarországon több olyan iparág van, melyet csak egyetlen gyár üz az egész országban. És az ilyen gyárak, amelyeknek tehát hazánkban konkurrencziától tartaniok nem kell, mégis kartelben vannak a hasonló osztrák gyárakkal. Minthogy pedig a kartel csak az osztrák iparra kedvező, a magyarra nem, az ilyen magyar-osztrák kartel nem eredményezhet egyebet, mint az osztrák ipar fejlesztését a magyar ipar rovására.

Az ilyen kartelek tehát csak a magyar ipar érdekeibe ütöknek, és mégis, sajnos, majdnem minden nagyobb magyar gyár kartelben áll az osztrák gyárakkal. Az illető magyar gyárosok igaz, hogy meggazdagodnak a kartel következtében, de az ipar visszafejlődik, mert megakadályozza azt, hogy az osztrák iparral a magyar ipar versenyre kelhessen. Biztosítja tehát az osztrák gyáraknak azt, hogy áruik el fognak kelni Magyarországon.

A kartel törvénynek tehát, ha már van ilyen, az lenne a hivatása, hogy az ilyen karteleket megakadályozza. És mi ehelyett mit látunk? Azt, hogy a készülő kartel-törvény tervezet 4. §-a az ilyen magyar-osztrák kartelek törvényes védelméről gondoskodik.

Mindezekből világosan látható, hogy ez a magyar kartel-törvény tervezet, ha életbe lép, nem fog eredményezni egyebet, mint az osztrák ipar fejlődését, ami iparunk hátrányára. Magyar törvény, mely a magyar ipar romlására vezet. Lehetetlenül hangzik és mégis igaz.

Nagyon üdvös volna tehát, ha ez a karteltörvény tervezet csak tervezet maradna még jóideig; mindaddig, amíg a magyar iparban is kezd a tultermelés mutatkozni, amire pedig, szomorú valóság, hogy még na von, de nagyon sokáig kell várakozni.

Pangó ipar és közös vámterület mellett pedig ez a törvény csak az osztrák ipar fejlődését eredményezné. Arra pedig, hogy az osztrák ipar virágozzék, Magyarországnak semmi szüksége nincsen.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Hittanhallgatók választmányi ülése. A főiskolai Hittanszaki Önképző Társulat holnap, szerdán délután 3 órakor választmányi ülést tart, melyen az 1904—1905. évi költségelőirányzatot készítik el.

Alakuló gyűlés. A Hittanszaki Segítő Egyesület szombaton, október hónap 1-én délután 3 órakor tartja alakuló gyűlését.

Hitelesítés. Az e hónap 25-én tartott presbiteri közgyűlés jegyzőkönyvét 29-én délután 5 órakor hitelesítik.

Városi zenekar Debreczenben.

— szeptember 27.

Nem új dolog, amiről ez alkalommal szólni akarunk. Évekkel ezelőtt a város társadalmi életének egyik tevékeny tagja dr. Kenézy Gyula megpendítette már a városi zenekar létesítésének eszméjét, sőt tevékenykedett is annak érdekében, de töle nem függő okok miatt azt megvalósítania nem sikerült.

Hogy ezúttal ismét megpendítjük a városi zenekar létesítésének eszméjét, tesszük az alkalomból, hogy Szeged városának kulturatanácsnoka javaslatot terjesztett Szeged város tanácsa elé, hogy Szeged városa létesítsen városi zenekart.

Debreczen város zenei életének kifejlésztése czéljából multhatatlanul szükség volna a városi zenekar létesítésére.

A németajku városokban kiváló nagy gondot fordítanak a zenei élet fejlesztésére, míg nálunk egyedül a Zenede teljesít e téren elvitázhatatlanul elismerést érdemlő szolgálatot és fejleszti, fokozza a zene iránti érdeklődést.

Egy ilyen városi zenekarral sok fontos dolgot lehetne megoldani. Elsősorban a közönség nem lenne teljesen kiszolgáltatva a katonazenekar kényének. — Most mintegy két hónapig szinte kegyelemkenyérképben dobják oda hetenként egyszer (néha kétszer) az egyórát tartó térzenét, melyet valamikor, évek előtt a város főutezóján tartottak.

Másodsorban fontos szerepet töltené be a színháznál. Ma a katonazene játszik a színházban.

Szomoruan tapasztaljuk azonban, hogy mindenkor, mikor valamelyes hazafias darab kerül színre, a katonazenekar távollétével tündököl, mert a „reglama“ nem engedi a generális urak véleménye szerint „rebellis“, de valójában hazafias dalokat játszani.

Az igazgatónak a katonazenekar évenként mintegy 8000 forintjába kerül. Már ez az összeg, ha a zenekar a színházban játszanék, már egy biztos alap lenne a zenekar tagjainak megélhetéséhez és arra nézve is, hogy a város nem fizetne rá a városi zenekarra.

Ezenkívül a városi zenekar hetenként egyszer, esetleg többször népszerű hangversenyeket rendezhetne, melyen bemutathatná az újabb zeneműveket. Ez is jövedelmezne bizonyos összeget.

A szegedi városi zenekar a kulturatanácsnok tervei szerint 24 tagból állana és fenntartása karmesterrel együtt évi 30,000 koronába kerülne. A számítás szerint a zenekar bevétele — a kulturatanácsnok mindenütt a minimum jövedelmet vette alapul — 28,000 korona lenne, úgy hogy Szeged csupán 2000 koronát áldozna évenként a városi zenekarra.

Debreczen városa is hozhatna csekély áldozatot e tekintetben és az illetékes ténylezők figyelmét hívjuk fel, nem-e valószínűleg meg tényleg a már egy ízben megkísérlett eszme keresztültivite: a városi zenekar létesítése.

—nt.

Hajtük egy asszony hasában.

Különös öngyilkossági kísérlet.

— Saját tudósítónktól. —

— szeptember 27.

A szegedi csillagbörtönben tegnap alkonyatkor egy rabasszony akart megválni az élettől, még pedig olyan módon, amely a legszokatlanabb az öngyilkosságok krónikájában.

Az életunt asszony hajtűket szurkált a hasába, mert azt hitte, hogy ilyen módon sikerül neki az életét kioltani. Terve azonban nem sikerült és most újra kezdeti a raboskodást.

Az életunt asszonyt Tari Herminának hívják. Kistelekre való, 23 éves s többrendbeli lopás gyanúja miatt került vizsgálati fogságba Magony Pirossal együtt.

Sörös Nagy Sándor vezetése mellett tudvalevőleg egy nagyobb tolvajsövetkezet alakult Kisteleken. A cseedsőség kinyomozta a banda tagjait, akik közül Tarit és Magonyt behozták a csillagba. Már hónapok óta vannak vizsgálati fogságban. Néhány hét előtt tárgyalta ügyüket a törvényszék, de újabb tárgyalást rendelt el több tanu meg nem jelenése miatt.

A két asszonyt, akik egy cellában voltak, módfelett elkésztette ez, mert így legalább még egy hónapig várhatnak a szabadulásra. Különösen Tari Hermin szomorodott nagyon és a bánatát olyképpen enyhítette, hogy a férfiarabokkal szórakozott. A cellája ablakából átkiabált a férfiak munkatermébe és egy nyalka bajszu rabbal egészen összebarátkozott — távolról persze. Hosszas kézbeszélgetéseket folytattak egymással és a szomorú asszonyt egész felvidította ez az új baráti viszony.

Az azonban nem sokáig tartott a barátkozás. A börtönigazgató tudomást szerzett a dologról és hogy az esetleges szökési kísérletnek elejét vegye, külön cellába tette Herminát, ahol nem láthatta a férfiakat. Ez igen-igen rosszul esett a szerelmes természetű asszonynak és annyira elbusult fölötté, hogy a meghalásra szánta el magát.

Tegnap délután kijelentette Magony Piros előtt, hogy 5 nem sokáig fog élni. Estefelé három hajtűt vett ki a hajából és a hasába szurta mind a hármat, 5—6 centiméternyire a huzba. Késő este az őr figyelmes lett az asszony jajgatására és megérették a cellájában. Az igazgató rögtön elhívatta Regdon Károly dr. törvényszéki orvost és elrendelte, hogy a sebesült nőt felvigyék a kórházba. Tari Hermin azonban ugylátszik nagyon megunt az életét, mert sehogyse akart a kórházba menni és folyton ezt kiabálta:

— Hagyjanak meghalni!

Mégis csak sikerült felvinni a rabkórházba és ott Regdon dr. elaltatta, aztán kis darabon fölmetszette a hasát, amelyből kivette mind a három hajtűt. A rabasszony most már túl van a veszélyen és a néhány nap múlva megtartandó főtárgyaláson megjelenehetik.

TARKASÁGOK.

Tisza gróf, a kötelességét érző.

Beszélik, hogy Tisza gróf annyira megijedt a házszabályok átalakításának és a hadikölcsönnek reá váró munkájától, hogy már-már elinált volna a tövisekkel párnázott piros bársony zsöllyéből.

— Nem lehet, pajtás, nem lehet — mondották mindama nyereségre éhező egyének, kik a mostani főkucséber számaikat rakták meg. Mert akik a hajót zátonyra vitték — folytatták emez urak — azoknak nem illik a vízbe ugrani, hogy biztos partról nézzék a beugratott hajósok vergődését.

Tisza gróf pedig engedett a szép szónak. Mert elvégre sem született még olyan Tisza, aki ne hinné el, hogy illetlenség a hatalomról való leköszönés!...

Hogy mulattak a hajón.

Sok jó tréfával rövidítették meg utazásuk unalmát az Amerikába hajózó képviselők. A többi közt kötelet húztak. Ebben a multságban pedig — élükön Apponyival — a magyarok győztek nagy könnyűséggel!

— Könnyű nektek, mondták az angolok; hiszen Apponyi Albert gróf élete odahaza abban telt el, hogy újat haztak vele az ellenfelei. A folytonos huzavonában hogy ne lett volna neki könnyű egy kötelet elhuzása?

Vajjon olyan hajós-kötél volt ez, amely könnyen áteszeshatik a kormányképesség tüfökán is?...

Barátságos arcot!

A sámsoni atyafi nejével a fényképészhez jön:

— Le szeretném fotografáltatni a feleségemet!

— Helyes, üljön le, — szolt a fényképész az asszonyhoz — és vágjon barátságos arcot! Egy, kettő, három. Késsen vagyos! Ót percet mulva vihetik magukkal a képet!

— Köszönjük, a kép nem kell!

— Hát akkor minek fényképeztük le az asszonyt?

— Kíváncsi voltam látni a feleségemet, amikor barátságos arcot vág, — fel lt a magyar és elégedetten távozott.

NAPI HIREK.

Szállítás a közkórház részére.

Visszavont pályázat.

— szeptember 27.

Szombat délután bontották fel a közkórházi ágy- és ruhaneműek, valamint anyag- és fogyasztási cikkek szállítására beérkezett pályázatokat. Délután 2 órától este 7-ig dolgozott a bizottság, melynek tagjai voltak: Ujfalussy József dr. kórházi főorvos, Kalmár Barna dr. orvos, Visky Sándor gondnok és Tóby Elek dr. jegyző.

Az anyag- és fogyasztási cikkekre öt debreczeni fűszerkereskedő pályázott, míg az ágy- és ruhaneműek szállítására három pályázat érkezett be. Az utóbbi három pályázó közül csak kettő küldött mintákat s így a szakértők csak e két cég árúit bírálhatták.

A beküldött minták minőségét tekintve — a szakértők szerint — a Donogán és Somossy cég mintái jobbak s mivel e cég olcsóbb szállítási árakat is kínál, a bizottság ennek ajánlatát ajánlja elfogadásra.

A napokban ül össze a kórházi bizottság, hogy döntsön a kórházi szállítás felett.

Tudvalevő, hogy az ágy- és ruhaneműek szállítására a Jótékony Nőegylet is pályázott. Mintáit is beküldte, sőt 400 korona bányapénzt is letett. Annál feltűnőbb az a tény, hogy a Nőegylet néhány

órával a beküldési határidő lejáratára előtt pályázatát visszavonta.

A nőegyleti árvaházban levő szövőiskola hat régi rendszerű, kicsiny, kimustrált szövőszékekkel dolgozik. Ez ennek dacára a mintái ugy esinos kiállítást, mint tartósságot, finomságot tekintve, jóval felülmúlja a többi beküldött mintát. Ezankivül a Nőegylet szállítási árai aránytalanul csekélyebbek a többiekénél, mert a Nőegylet alig valamivel többért adja az árukat a bekerülési áránál.

Ugyanis, ha a nőegyleti szövőiskola évente annyi embert foglalkoztat, mint amennyi ilyen szállításhoz szükséges, akkor a miniszter a szövőiskolának 4 új szövőszéket és 2000 korona évi segélyt ad. Ez lenne tehát a Nőegylet tiszta haszna, amit a munkásai között szétoszthat.

De más haszna is lenne a Nőegyletnek. (Természetesen erkölcsi hasznát értünk, aminthogy jótékony együletnél az másként nem is lehet.) Az új eszközökkel és a rendelkezésére álló összeggel sokkal több embert foglalkoztathat, elvállalhatja azokat a nagyobb szállításokat, melyekkel eddig megkínálták és egyre több és több szegény családot ment meg a nyomortól, az inségtől, az elzülléstől a becsületes munkának; Debreczenben pedig meghonosíthatta volna a háziipart.

Szinte kiszámíthatatlanok azok az áldásos következmények, melyet a nőegyleti szövőiskola ez a pályázata maga után vont volna.

Annál érthetlenebb, hogy a Nőegylet ilyen biztos kilátás mellett, ilyen szép, üdvös cselekedetek elől kitér, visszavonul.

Valóban nem tudjuk elgondolni azokat az előzményeket, melyeknek hatása alatt a Nőegylet pályázatát visszavonta.

— **A megyei állandó választmány ülése.** Hajdúvármegye e hó 29-én esütörtökön közgyűlést tart. A közgyűlés előkészítésével ma foglalkozott az állandó választmány és a tárgyak egy részét elkészítette. Legnevezetesebb a tárgyak között, hogy az állandó választmány ez alkalommal tesz javaslatot, hogy Nábráczky István főtisztviselőt a VII. fizetési osztályba sorozzák.

— **Viharos vadásztársulati közgyűlés.** A debreczeni vadásztársulat tegnap délután 5 órakor közgyűlést tartott a város háza nagytermében. A közgyűlés amilyen látogatott, époly izgalmas lefolyású volt. A közgyűlésen Békéssy László elnökölt. A közgyűlés megnyitása után Thieszen Arthur pénztárnok előterjesztette a jövő évi költségvetést, mely szerint a bevétel 7413 korona, a kiadás 5091 korona, főlöszleg 2322 korona. Végül elfogadásra ajánlotta a költségvetést. Balázs Ödön hosszabb beszédben támadja a választmányt, nincs megelégedve működésével. — A költségvetést nem fogadja el és indítványozza, hogy szavazzanak bizalmatlanságot a jelenlegi választmánynak. Békéssy László elnök reflektált a vádakra. A választmány, a tisztikar alig pár hónapja működik csak, így nem is lehetett alkalma bebizonyítani még, sikeres-e a működése.

Czáfolja Balázs állításait, visszautasítja a vádakát és kijelenti, hogy azok inkább a régi választmányt illetik, mint őket. Balázs Ödön személyes kérdésben történt felszólalása után dr. Kun Mihály szólott. Nem a költségvetés számítételei ellen szólnak ők, hanem a parlamentben is épen a költségvetés tárgyalása alkalmával vetik fel a bizalmi kérdést. Védelmébe veszi a régi választmányt és csatlakozik Balázs indítványához. Békéssy elnök viszonzválasza és dr. Fráter Imre felszólalása után nagy izgalom közepette feltette elnök a kérdést, — elfogadják-e a költségvetést. — Nagy többséggel elfogadják. — A részletes tárgyalásnál a vadőr fizetését 120 koronával emelték. Az új alapszabályok tárgyalásába kezdtek ezután, melyet lényegtelenebb stílárius módosításokkal elfogadtak.

— **Iparos kör gyűlése.** — Az Iparos Kör választmánya holnap, szerdán délután 6 órakor saját helyiségében ülést tart.

— **Lédeczynét felboncolták.** A szeged felsővárosi temetőben Genersich és Bakó egyetemi tanárok Entz tanársegéddel tegnap boncolták fel Lédeczynét, akiben dr. Dollinger a csipeszt felejtette. A boncolás előtt 9 től 12 ig a kórtörténetre részletesen kihallgatták Lédeczy Pál báca földvári főgépészt, Eisenstein szegedi kórházi főorvost és Reiniger segédorvost. — Az exhumálásnál jelen volt Winkler királyi ügyész, Magai vizsgálóbíró, Berger törvényszéki orvos, Rainer főkapitány és több hírlapíró. — A boncolás a halottaskamrában déli tizenkét órakor kezdődött. Lédeczyn: hatalmas, kővér testén a felosztás fekete pontjai látszanak, a lágy részek petyhüdtek és felosztásban vannak. A külső vizsgálat teljes egy óráig tartott, mire negyed két órakor a belső vizsgálat következett. A belső test különböző helyen gyenyedésben van és a boncolás tartama alatt kitűnt, hogy az asszony nagybeteg volt. Genersich és Bakó egyetemi tanárok a boncolás eredményéről nem nyilatkoztak, véleményüket a budapesti vizsgálóbíróhoz terjesztik be.

— **A nánási Kossuth ünnep.** Október 2-án nagy ünnepeességgel leplezik le Hajdunánáson Kossuth Lajos szobrát. Az ünnepre, amelyen Debreczen városa és az összes Hajdúvárosok küldöttségei is megjelennek Kossuth Ferenczel, a függetlenségi párt elnökével és Rákosi Viktorral, a kerület orsz. képviselőjével husz függetlenségi képviselő rándul le Hajdunánásra. — A szobrot, melyet Horvay János, jeles fiatal szobrász készített, délelőtt leplezik le. Beszédet mondanak Csokány László polgármester és Rákosi Viktor orsz. képviselő. Kossuth Ferenc is beszélni fog. Képviselve lesz az ünnepen a debreczeni jogakadémia is. Délután 2000 iskolás gyermek vonul a szobrohoz, ahol újból Rákosi Viktor beszél. Pósa Lajos pedig ünnepi verset szaval. Hajdunánás városa nagy előkészületeket tesz az ünnepségre és a vendégek fogadására.

— **Tudomásul ifj. Móricz Pál f. szerkesztő unak.** Szokatlan formáját választotta az izetlenkedésnek ifj. Móricz Pál szerkesztő ur. Egy általánosan, világ-szerzte elfogadott, korrekt eljárásból kifolyólag mucsaiaskodik. Ne kívánja, hogy kövessem őt ezen a téren; hanem engedje meg, hogy azokhoz csatlakozzam, akik egyáltalán semmit sem adnak az ő véleményére. Az újságírás elbírálását pedig bizzuk a nagy közönségre.

— **Ki a vers írója?** Lapunk tegnapi számában leközöltük azt a pompás hivatgató verset, amelylyel a rendező bizottság a nagy mesemondó Pósa-estélyeire a színházba tereli a közönséget. Ebben a hírünkben azt irtuk, hogy a pompás verset nagytiszteletű Könyves Tóth Kálmán költő papunk írta. Erre vonatkozólag ma vettük az alábbi sorokat, melyet a legnagyobb készséggel közlünk. Tekintetes szerkesztőség! Köteles vagyok kijelenteni, hogy a mesemondó plakátján levő költeményt nem én irtam. Erdemes szerzője annak nagynevű költőnk, Szávay Gyula. Így tessék ezt helyreigazítani. Debreczen, 1904. szeptember 27-ikén, hiva: Könyves Tóth Kálmán.

— **Adomány a rendőrségnek.** A dílmánybevéltő hivatal a rendőrök temetkezési pénztárának 10 koronát adományozott.

— **Talált óraláncz.** A rendőrség bűnügyi osztályánál egy talált óraláncz van. Igazolt tulajdonosa átveheti.

— **Titokzatos gyilkosság.** Megirtuk, hogy Nyitrán titokzatos módon megölték egy Grosz nevű uzsorást és hogy a tettes kézrekerítése nem sikerült. Ujabbban jelentik Nyitráról, hogy a Grosz-féle gyilkosságban a vizsgálat még folyik. Bár már husznál több egyént hallgattak ki, de eddig semmi nyomot sem találtak. Még sok kihallgatás lesz. Az eddigi nyomozások megerősítették azt a gyanút, hogy nem rablógyilkosság esete forog fenn, hanem boszúból fojtották meg Groszt. Lehetetlen ugyanis, hogy rablási szándék esetén azt a tömérdek készpénzt, értékpapírt, mely szabadon hevert a szobában és melyet hiány nélkül megtaláltak, a rabló nem vitte volna el. A rendőrség meg van arról győződve, hogy a gyilkosságot nem nyitrai, hanem környékbeli lakos követte el.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Barta István ev. ref. 87 éves, Kocsis József róm. kath. 36 éves, Kovács László ev. ref. 13 napos, Mankó Irén ev. ref. 18 hónapos, Kovács Margit ev. ref. 4 napos.

— **Családi jelenet.** A Pacsirta-utcai kenyérsütődébe Gellén Sándor napszámos felesége bement. A férj utána ment és a már otthon elkezdett családi ügyek befejezéséért ott az üzletben neki esett az asszonyának. Utótte, verte, míg a rendőr segítségére ment az asszonynak. A brutális napszámos erre a rendőrt támadta meg, mire aztán bakisérték.

— **Részek garázdálkodása.** Egyik Csapó-utcai kocsmában ittak Gellér Ferencz és Nagy Gábor napszámosok. Ivás közben természetesen összeszólalkoztak, sőt össze is verekedtek. A kocsmából — három ablak és néhány üveg összetörése után — kitétek a szűróket az utcára, de ez nem zavarta a két atyáft a verekezésben: az utcán is folytatták az egymás fejbeverését. Jöttek aztán a rendőrök — előbb kettő, aztán négy — és akét garázda napszámost a központra kísérték. Gellér Ferencz egyébiránt a kocsmái mulatás előtt a feleségét meg 3 éves gyermekét véresre verte. Most aztán ezért is számol Gellérrel a törvény.

— **Csavargó cselédek.** Az elmúlt éjjel négy csavargó nőt vittek a központra. Kőrösi Juliánna és Kőrösi Eszter a Pavilon-kaszárnya körül csavargócselédet az Emiékertben találták. Ugyancsak az éjjel fogták el csavargás miatt Fülöp Rózsát is. És még panaszkodnak a gazdasszonyok, hogy nincs cseléd.

— **Részeg némbor.** A Széchenyi-utczán Király Mihályné Balogh Juliánna csavargócsavargó részegen botrányt csinált. Bakisérték.

— **Gazdalkodóknak** Horváth Gusztáv óraműves Hatvan-utca 2. szám

alatti czég, ilyen czimű mai számunkban megjelent hirdetését olvasóink szives figyelmébe ajánljuk.

— **Az angol szabóhoz,** czimmal új férfi szabóüzlet nyílt a Kossuth utca 8. sz. alatt a színház mellett. Tulajdonosa kiváló szakember, aki a közönség igényeit izlésével és szakismertével minden tekintetben ki fogja elégíteni, valamint üzlete iránt vonzalmát és bizalmát megnyerni. Helyébiránt mai számunkban megjelent hirdetését olvasóink szives figyelmébe ajánljuk.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejáratánál levő kirakatokban.**

TÁVIRATOK.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. — Saját tudósítónktól.

Orosz-japán háboru.

Tokióból jelentik, hogy a japánok Liaojangban fontos irományoknak jutottak a birtokába. Az irományokból kitűnik, mekkora fegyelméletlenség uralkodik az orosz hadseregben. Megdöbbentő világot vet erre, — amit az irományokból megállapítottak — hogy több tisztet lefokoztak, mert megjelölt órállomásaikat elhagyták, nem jelentették kellő időben az ellenség közeledtét, szembeszálltak felebbvalóikkal, sokat pazaroltak, kritizálták a kiadott parancsokat. **A lefokozottak között van több ezredes is.** Az iratokból kitetszik az is, hogy Alexejew több altisztet is lefokozott azért, mert kirabolták a kínaiakat, a kínai asszonyokat lemészárolták, ami miatt a kínai hatóságoktól sok panasz érkezett Alexejewhez.

Párisból jelentik, hogy a Matin Pétervárról arról értesül, hogy a japánok legutóbb Port-Arthur ellen intézett ostroma alkalmával visszaverettek és oriaszi veszteségeket szenvedtek.

Pétervárról jelentik, hogy a lapoknak az az állítása, hogy az orosz hadsereg a liaojangi csata alkalmából legnagyobb részt tartalékos csapatokból állott, valóltan. A japánoknak 250 ezer emberből állott a hadseregük, de ezek közül mintegy 100,000 volt csak rendes sorkatona, míg az orosz hadseregből csak 30 százalék volt tartalékos csapat.

A szerbek köszönete.

Belgrád, szept. 27. A hivatalos közlöny fejeleteti Szerbiának a hatalmakkal való viszonyait. Egyben köszönetet mond a hatalmak képviselőinek, hogy jelenlétükkel szemmel látható módon segítették az első szerb koronázás fényét emelni.

A szerb király utazása.

Belgrád, szept. 27. Péter király levelet irt Ferdinánd bolgár fejedelemnek, melyben tudatja, hogy október első napjaiban meglátogatja.

A pápa és a szabad gondolkozók.

Rómából jelentik, hogy a pápa levelet irt egyik biborosnak, amelyben az áll, hogy a pápának elképzelhetetlen nagy bánata van a felett, hogy az állítólagos szabad gondolkozók Rómában gyűlést tartottak. — A szabadgondolkozók — írja a pápa — akarják magukat vonni az Istentől való függéstől és ezzel Isten ellen való vétet követnek el. A szabadgondolkozók kongresszusa magában hordja a provokálás jellegét és megrabolja Róma városát Krisztus helytartójának székhelyétől. A pápa végül felszólítja a biborost, hogy rendeljen el engesztelő miséket a szabadgondolkozók lekiüdvéért.

A biboros el is rendelte, hogy Róma összes templomaiban rendkívüli istentisztelet tartanak.

TÖRVENYKEZÉS.

Az elmebaj nem válóok. Weisz Arnold nagyvárad kereskedő, aki ezelőtt tizenkét évvel nősült meg, válópört indított a felesége ellen. Keresetében elmondta, hogy a felesége őt nem szerette, házától minduntalan eltávozott és hosszabb ideig távol maradt. Később elmebetegség jelenségei mutatkoztak rajta s mivel arról értesült, hogy az asszony e bajban már leánykorában is szenvedett, kéri a házasságot a nő hibájából fölbonítani. A nagyvárad törvényszék a válást ki is mondotta, ezt az ítélet azonban úgy a királyi ítélőtábla, valamint most a kuria is megváltoztatta és a kereskedő kívánságát nem teljesítette, mert az elmebetegség miatt gondnokság alá helyezett hitvestárs tettel, tekintet nélkül arra, hogy azok az elmebetegség tartama alatt, avagy annak keletkezése előtt merültek föl, mindaddig, míg a gondnokság tart, bontó okul nem szolgálhatnak és a házasság megszüntetése ezen a czimen ki nem mondható.

Fogadja részvéteket! Kern József kereskedelmi alkalmazott becsületsértés miatt följelentette Dorber Imre utazót, mert aznap, mikor Kern az esküvőjét tartotta egy elvált asszonynyal, Dorber ezt táviratozta neki: „Fogadja részvéteket!” A budapesti büntető járásbiróság foglalkozott a becsületsértési pörrel. A vádlott azzal védekezett, hogy neki eszeágában sem volt a távirattal a menyasszonyt meggyanúsítani, vagy akár a vőlegényt, akár pedig az özvegyet becsületében sérteni. Részvétét azért fejezte ki, mert „köztudomásu, hogy minden férfi, aki a házasság örvényébe evez, részvétet érdemel”. A bíró ezt nem találta olyan köztudomásu dolognak és a vádlottat becsületsértés czimén 10 korona pénzbüntetésre ítélte. A vádlott fölebbezett, mert táviratának tartalma egyáltalán nem lehet becsületsértő vagy meggyalázó.

VEGYES HIREK.

* **A villamosság, mint általános gyógyítószer.** Azt mindenki tudja, hogy egyes betegségeket feltűnő jó eredménnyel gyógyítanak villamozással; azt azonban még senki sem merte komolyan állítani, hogy a villamosság maga a generális gyógyítószer, afféle bölcsök köve a

birodalmában. Greer-nek nevezik a villamoságnak új apostolát, aki husz évi tapasztalatára hivatkozva, azt állítja, hogy az a mágneses befolyás, amely a villamos motorok közelségéből árad, határozottan a legnagyobb mértékben javára válik az egészségnek. Hivatkozik első sorban a villamos vasuti alkalmazottakra, akik mind egészségesebbé válnak, ha kocsisokból gépvezetőkké lesznek. De nem marad meg az általánosságnál, hanem részletekbe is becsátkozik. Elmondja, hogy egy orvosbarátja két tüdővésztes embert vétetett föl vele villamosgép-készítőnek. Mind a kettő állapotja szemmel láthatóan javulni kezdett, amint a villamosgép mellé került. Az egyik — két évi szolgálat után — a magánéletbe vonult vissza s egy év múlva meghalt. A másik tovább szolgált és tovább élt. Egyszer egy félévi szabadságot vett, de annyira leromlott ez alatt az idő alatt, hogy kénytelen volt sűrűn szolgálatba állani s ez ki is gyógyította. Említ egy mérnököt, akit orvosai délvidékre küldtek, de az ő tanácsára egy villamos erőre berendezett nyomdában vállalt hivatalt s a villamos gépek között való élet két év alatt annyira használt neki, hogy bajából teljesen kigyógyult s visszaterhetett családjához. Mindezekkel a fényes eredményekkel azonban nem éri be Greer. Azt állítja, hogy a nagy városok egészségi viszonyaiban az utolsó évtizedben való nagy javulás nem annak köszönhető, hogy mind több és több a preventív intézkedés, hanem egyszerűen az okozza ezt a kedvező eredményt, hogy a közúti közlekedés mindinkább kizárólag villamoserőre alakul át, az iparban is mindinkább nagyobb a szerepe a villamoságnak és hogy a városok mind jobban behálózódnak villamos vezetékekkel. — Ez az állítás mindenestre merészen hangzik, de elég érdekes arra, hogy elfogulatlan emberek foglalkozzanak vele.

* **Agyonvert legény.** A hódmezővásárhelyi tanyák között részeg legények ismét kiöltötték egy társuk életét. Öten mentek egy ellen, s míg négyen csak puszta ként hadakoztak, az ötödik rövid nyelvű fokossal és kukoriczavágóval is működött. A dráma színhelye a hódmezővásárhelyi tanyákra vezető országot volt. Kecskeméti Lajos, Diószegi Bálint, Diószegi József, Faragó Sámuel és Hódi Antal tanyai legények, állításuk szerint, berugott állapotban Vásárhelyről vígan danolászva hazafelé dülöngöztek a tanyák közé, Demeter László pedig a városba igyekezett. A vig czimborák belekötöttek a békésen haladó Demeter Lászlóba. Demeter nem hagyta magán száradni a kötekedő atyafiak sértegetéseit és alaposan leszidta őket. Kecskeméti és társai erre körülfogták Demetert és kegyetlenül elverték. Bucsuzól, mikor már a megtámadott eszméletlenül feküdt a földön, Kecskeméti rövidnyelvű rézfokosával hatalmasat zuzott a szegény ember fejére. Ez az ütés koponyaesontrepedést idézett elő s Demeter László reggelre meghalt. — A hódmezővásárhelyi rendőrség Kecskeméti letartóztatta s átkísértette a szegedi ügyészséghez, hol halált okozó súlyos testi sértésért indítják meg ellene a vizsgálatot. A többiek, mint büntetésesek, szintén a törvény elé kerülnek.

IRODALOM.

Közeledik október . . .

— Verseket a falunkból. —

Közeledik október,
Vig, hangos a csárda:
Nap-nap mellett muzsika,
Pohár-csengés járja . . .

Cseng a pohár, fogy a bor,
Vele fogy a pénz is:
Megy az üzlet, — szomorú
Ott valaki — mégis! . . .

„Októbernek elsején“ . . .

— Felhangzik a nóta: —

„Be kell, be kell rukkolni
A behívó szóra“ . . .

Közeledik Október

Vig, hangos a csárda:

Napról-napra szomorubb

A csapláros — lány! . . .

Baka Elek.

Bánék, Andrásék. Ez a czime Gyarmathy Zsigáné, egyik legkiválóbb nőirónk legújabb regényének. A székely népelet alapos ismerőjének e regénye nagy haladást mutat előbbi munkáihoz képest, amennyiben az erős, tösgyökeres nyelvezetten kívül ugy a jellemfestés, mint a meseszövéés elsörangúnak nevezhető. A nemeslelkű Bán grófi család s a keményfejű köznemesi András család érdekfeszítően tragikus történetét tárgyalja a regény, színes, csillogó irálylyal. Ajánljuk olvasóink figyelmébe Gyarmathyné új regényét, melyet az „Érdekes könyvtár“ kiadóhivatala (Budapest, V., Kálmán-utca 2.) adott ki izléses kiállításban, szép czimboritékban. Ára 1 korona.

Pontrefract lord. A legújabb angol regényirodalom egyik kitünösége, a nálunk még kevésbé ismert Edward Southerland s jó gondolat volt az „Érdekes Könyvtár“ kiadóhivatalától, hogy a divatos regényíró egyik legjelesebb művét, a „Pontrefract lord“ot jó fordításban átültette magyar nyelvre. A regény érdekes fordulatokban gazdag, cselekménye érdekes és ujszerű. A kötet izléses kiállításban, színes czimboritékban jelent meg. Kapható minden könyveskereskedésben 1 korona bolti áron.

Háztartás és szakácskönyv. A mostani nagy drágaság idején mindenesetre hasznos szolgálatot tesz egy olyan szakácskönyv, mely a polgári konyha ételeinek készítmódját adja elő kevés hozzávalóval. Ilyen a Lukácsné Györy Mariska által írt új, modern szakácskönyv, melyet a már létezőktől olcsó ára is (1 korona) megkülönbözteti. A hasznos könyv külön fejezetekben tárgyalja az ételnemek készítmódját, ad nyolczféle ételrendet, házi czukrászatot, tanácsadót, mosókönyvet stb. Kapható az „Érdekes Könyvtár“ kiadóhivatalában (Budapest, V., Kálmán-utca 2.) és minden könyvesboltban.

A czopf.

Az illusztrált ujságok olvasói gyakran látják a kínai katonákat és tiszteteket egész térdig, sőt sokszor bokáig érő czopfokkal lerajzolva. Ez a fura dolog — katonákról lévén szó — első pillanatban szerfelett nevelésnek látszik. Am azok, kik a menynei birodalom fiait ezért a szokásukért kinevetik, nem is gondolnak arra, hogy csak a mult század elején még a mi katonáink is czopfot viseltek s hogy az angol tengerészetben egész a megelőző generációig hordták azt. Természetesen az európai czopfok nem voltak olyan hosszúak, mint a kínaiaké, de viszont az európaiak be voltak pudorozva s ez a divat a katonaságnál sokkal tovább divott, mint a polgároknál.

A kínaiaknál a császártól a legutolsó hordárig, mindenki viseli a czopfot, amelyre nagyon is büszkék. A papoknak, kiknek a czopf el van tiltva, a fejük teljesen le van borotváltva, ugyszintén a fiuké is, kik még nincsenek 12 évesek. A leányok egész férjhezmenetelükig bontott, vála eresztett hajjat viselnek.

A tizenhözéves század közepéig a kínaiak a miénkéhez hasonló rövid czopfot viseltek s csak a Mindig-dinasztia elűzése után hozták divatba a mandzsuk a hosszú czopfot. A mandzsuk nem viseltek akkor czopfot, de okkupálva lévén országuk, kellett, hogy ők is viseljék, jelölül annak, hogy ők is hű polgárai a menynei birodalomnak.

A császár ugyanis megparancsolta a birodalom összes borbélyainak, hogy járják be egyik kezükben borotvával, a másik kezükben pedig karddal a városokat és falukat, szabad választást engedve a kínaiaknak, hogy a fejüket vágassák-e le, vagy a hajukat.

A tulnyomó többség persze a kevésbbé veszedelmes hajlevágást választotta. És a drákói törvény több kisebb-nagyobb fölkelésnek lett az okozója s a borbélyok a közmegevetés tárgyai lettek.

Az új dinasztia legnagyobb császára ekkor békés eszközöket választott, hogy a czopf viselésére rávegye a meghódított új alattvalóit. Megparancsolta, hogy minden elitét bünsnek czopfja tőben levágassék. Az eszme kitűnően bevált s a czopf viselete a legrövidebb idő alatt általánossá lett Kinában. A borbélyoknak, akik Kinában mint állami hivatalnokok működnek, megengedték, hogy boltajtuk fölött egy olyan hosszú bambuszbotot tűzzenek ki, mint amilyen kettő az előljáró s négy a megyefőnök lakása homlokzatát díszíti. Így egyszerre tiszteltreméltó potentátok lettek.

Az Amerikába kivándorló borbélyok ezt a szokásukat az Ujvilágba is magukkal vitték, s tényleg az amerikai borbélyüzletek czégére ma is a bolt fölött rézsutosan kifüggesztett s czifrára kifestett kínai bambuszok.

Kinában a legnagyobb tisztelet illeti meg a szakállt hordó férfit, amelynek viselese csak a mandarintól van megengedve. A kis gyermekek haját nagyon érdekesen hagyják nőni. Itt-ott a koponyán apró hajcsomócskákat hagynak s a közök gondosan ki vannak borotváltva. 12 éves korukban aztán őket is egy borotválás, mint a felnőtt férfiakat s czopfot eresztének.

Hogy a czopf lehetőleg dus legyen, a kínaiak lófarkat és hamis hajat fonnak hozzá s hogy lehetőleg térden alul érjen, vörös vagy fekete selyemszalagot is fonnak bele, amely a czopf végén bojtot képez.

A gyászoló kínainak 30 napig nem szabad sem a fejét borotválni, sem a haját befogni s egyáltalában a fejét tisztítani. A császár halála esetén 101 napig nem szabad a fejét gondozni. Ezek után könnyen elképzelhető ilyen esetben a sok millió czopfos, tisztátalan arcú nép undok látványa.

A szegény borbélyok ilyenkor henyélésre vannak kárhoztatva s éheznek. Amint a nehéz gyász elmúlik, fehér szalagot fonnak a kínaiak a czopfba. De azok, akik sokat dolgoznak, kék szalagot fonnak hozzá, amely kevésbbé piszkolódik. A tengerészek, hajómunkások, csónakosok stb. czopfjukat is kontyba kötik, hogy a munkában ne legyenek gátolva. Mindazonáltal, ha egy munkás egy magasabb személylyel szóba áll, le kell eresztetni a czopfot, mert Kinában nagy tiszteletlenségnek veszik azt, ha valaki felkötött czopffal beszél előkelőbb személyiséggel. A kínai nagyon büszke a czopfjára s azt, bárhova vetődik el a nagyvilágba, mindig a legnagyobb gonddal ápolja. Semmi sem sértőbb egy kínaira nézve, — mintha a haját lenyirják.

REGÉNY CSARNOK.

Csontváz a tűzhelyen.

Angol regény.

Fordította: **Amica.**

38

XI.

E szavak a saját házasetének a hibáira és bánatára látszottak vonatkozni. Hát ő már soha sem fogja azt mogorva

csontvázat elűzni. A felesége soha sem tanulja meg őt szeretni?

— Midőn én, alig hagyva el a gyermekort — mondta Edit, kezét a férje karjára téve, a megélhetésért küzdeni kezdtem a világgal, annak a fiatal leánynak az atyja nagyon szives volt hozzám. Tehetném-e én azt, hogy a leánya utjába álljak?

— Nem, te nem teheted, az az én dolgom — és jó okkal — válaszolta Guy, szomorúan félrefordítva a fejét. Szegény Alan, az atyja büncieirt ő fog lakolni! Azt gondolod, hogy Euston Avely, egy tönkrement kártyás fiához hozzáadná valaha a leányát? De, egy De l'Orme sem fogja magát soha odaaláznai, hogy valakitől kérjen — tört ki a régi büszkeség hevével.

— Guy, czélzásaiddal a multra, mély fájdalmat okozol nekem — mondta az énekesnő renege ajkakkal. Nagyon is világos előttem, hogy te most nem volnál ilyen helyzetben, ha engem nem vettél feleségül. De a te fiad nem lesz koldus — ő ismét Castletonnak az örököse lesz! Hangom helyre fogja pótolni azt a veszteséget, melyért egyedül én vagyok a felelős!

Guy ránézett, azután felállott és nyugtalan, fáradt mozgással kezdte a szét-szórt papírosait összeszedni. Ő még most sem tudta az Edit hivatására tett czélzást elviselni: — hogy az az asszony, akit ő oly nagyon szeret, a színpadon legyen — egy színésznő, egy énekesnő legyen! De ezt a tárgyat nem említette ismét, csak akkor tért reá vissza, midőn ugyanazon este egyedül voltak. Ekkor félredobva a könyvet, melyből olvasni próbált, de nem tudott és azt mondta:

— Edit, én nem tudom ezt hosszabban elviselni. Hogy te az ifju életedet az én nyomorult bűnöm helyrehozására emészd fel, az több, mint a minnek alá tudom magamat vetni. Ez nem jól van így. Neked a színpadot el kell hagyni.

Egy perczig Edit hallgatva nézett rá és ekkor, éppen mint azon a zord deczemberi napon tette, midőn a férje visszatért, összekulcsolt kezekkel a lábaihoz térdelt:

— Ime a lábaidnál — mondá szilárd hangon — hol már régóta el kellett volna neked mondanom mindent, vagy sohasem lett volna szabad a feleségednek lennem, most kitárom előtted a szívemet. — Még gyermek voltam, midőn először színésznő lettem és alig multam el 16 éves, midőn Herbert Tracyval először találkoztam. Te megretensz erre a névre és visszahuzódsz tőlem. Ez igazságos — folytatta, bánatos lelki-furdalással hajtván le a fejét — de azért kérek, hallgass meg. Ő megtanított engem szeretni, ahogy egy erős fiatal szív tud szeretni. A részletekkel megkiméllek téged és magamat.

Egy perczig elhallgatott, hogy felindulásának ura legyen és aztán folytatta és elmondott a férjének mindent, semmit sem titkolt el, sem a gondolatait, sem az érzelmét.

A büszkeség most félre volt vetve és a szívét teljesen kitárta.

(Vége következik.)

Új férfi szabó üzlet megnyitás!

Értesitem a t. közönséget, hogy helyben **Kossuth-utca 8. szám alatt**, a színház mellett, az

Angol szabóhoz czimmel

elegáns, modern igényű férfi szabó üzletet nyitottam, hol elvállalok mindennemű aszaktámába vágó megrendeléseket kívánat szerint, a legujabb fazon és divat után.

Raktáramon nagy választékban tartok divatos **angol- és franciaia** szövetekeket

Amennyiben üzletemben kiváló munkákat alkalmaztam és a megrendelt ruhák saját felügyeletem alatt készíttetnek, azoknak szabását egyedül végzem. Külföldön szerzett sok évi tapasztalataim folytán bátran ígérhetem, hogy a nagyközönség igényeit a legnagyobb mérvben ki fogom elégíteni, valamint üzletem iránti vonzalmát kitünő izlésem és megbízhatóságommal biztosítom.

Miért is magamat szives figyelmébe és jóindulatába ajánlva, maradtam kiváló tisztelettel

Rosenberg József,

férfi szabó és szabász

Kossuth-u'ca 8. szám.

Gyémánt petroleum
tisztán égő, szag nélküli
soha nem füstöl
1 liter 16 krajczár.
Deutsch Albert és Fia
fűszerkereskedésében, Hatvan-utca 9.

Hirlapelárusítók felvételnek a „Debreczen” elárusítására városi nyomdában, városház, keresztéptület.

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy

Szabó Lajos fiai urak

Szent-Annai szőlőtelepének

„asztali-bor”

termését megszereztem és a fehér literjét 30 krajczárért, a verest 40 krajczárért árusítom.

Hektoliter vételénél engedmény. Állandó raktár különböző hegyi és csemege borokból.

Tisztelettel

Máyer Jenő.

Aki olcsón, jól, praktikusán és modernül építkezni akar,

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczen, Hunyadi-u. 21.

Templomok, városi lakóházak, kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazzá tételét, betonozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsönt előnyösen eszközöl ki. — Biztos sikerrel előkészít a kőműves, kőfaragó és ácsmesteri vizsgára. — Építő iparosoknak olcsón készít tervdrajzokat, költségvetést.

Telefon, villámhárító, villanycsengő felszereléseket szakszerűen és olcsón készít és javít

Krausz Kálmán bádógos,

Hatvan-utca 2. szám.

Gazdálkodóknak.

Biztos járasu Anker-órák erős járasu, 3 erős ezüst fadellel, pormentes, rugótörés kizárva

20 koronaért

2 évi tényleges jótállással

kapható:

Horváth

óraművesnél

Debreczen, Hatvan-u. 2.

Postai szétküldés.

Javítások jutányosan

szinte jótállással.

A legolcsóbb bevásárlási forrás
Székely Jenő és Társa
utoda

uri és női-dívat
cipőraktár cégnél

Placz- és Szent-Anna-utca sarkán.

Kávéház megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a

Magyar király kávéházamat

gyönyörű szépen, művésziesen újra festtettem és egész új felszereléssel, 4 igen modern, legújabb fajtájú tekeasztallal láttam el, úgy, hogy kávéházam ma látványosság számba megy.

Ünnepélyes megnyitás szerdán, szeptember 28-án **Rácz Károly teljes zenekara** közreműködésével.

Ezuttal tudatom, hogy Magyarország és a külföld előkelő lapjait tartom s társaságok kívánságára bármilyen lapot meghozatok.

Nagy súlyt fektetek a reggeli és oszonna kávéra és gondom lesz rá, hogy a t. közönség gyors és pontos kiszolgálásban részesüljön.

Nem kíméltem sem költséget, sem fáradságot, hogy a közönség legmeszebbmenő igényét kényelem szempontjából is kielégíthessem.

Csakis kitűnő, elsőrangú kül- és bel-földi borokat tartok — Szíves pártfogást kér

tisztelettel
Erős Jakab,
kávész.

Szőnyeg,

✂ függöny, butorszövet, ✂
linoleum

● raktárunkat, saját házukba ●

Kossuth-utca 5. sz.

|| főzletünk emeleti helyi-
ségeibe helyeztük által. ||

**A még raktáron levő
szőnyeg, függöny, butor-
szövet, ágy- és asztalterítőket
ameddig a készlet tart**

✦ szállított árak mellett ✦
árusítjuk el.

Bosznay J. és Társa.

Debreczen Kossuth-u. 5.

Meghívás.

A Debreczeni Első Temetkezési Egylet
mint Szövetkezet

felügyelő bizottsága a szövetkezet igen tisztelt tagjait az alapszabályzat 18-ik szakaszának b) pontja értelmében folyó **1904. évi október hó 16-ik napjának** d. u. 3 órájára Debreczenben, a városháza nagy tanácstermében, Hann Dezső helyettes elnökgazgató ur vezetésével mellett megtartandó

rendkívüli közgyűlésre

ezennel egybehívja.

A gyűlés tárgyai:

1. A felügyelő-bizottság által foganatosított vizsgálatok eredményének ismertetése és bejelentése.
2. Az új igazgatósági tagok állásaikban való végleges megerősítése.
3. Válaszmányi jelentés.
4. Esetleges indítványok.

A felügyelő bizottság.

KOCH TESTVÉREK

DEBRECZEN,
PIACZ-UTCZA 51.
= CSANAK-HÁZ. =

Budapest legnagyobb férfi-, fiu-, leányka- és
gyermekruha áruházának debreczeni fióküzlete

== 1904 szeptember 29-én ==

holnapután

megnyílik.

Az első nap bevételeinek tiszta jövevelmét a Debreczen sz. kir. város részére beszerzendő mentő kocsi javára adományozzuk.